

Ett kallare och otryggare Stockholm

**En enkätundersökning bland Socialsekreterare och
biståndshandläggare i Stockholm stad**

Stockholm juli 2012

INNEHÅLL

Inledning

Sammanfattning

Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

1.2 Frågeställningar och metod

2. Resultat

Får Stockholmarna det de har rätt till?

2.1 Ökad restriktivitet i att godkänna ansökningar – fler avslag

2.2 De ekonomiska ramarna sätter stopp

2.3 Tryck uppifrån som gör det svårt att bevilja där man ser att det behövs

Är socialtjänsten rättssäker och rättvis vad gäller bedömningar?

2.4 Barnperspektivet beaktas inte i lika stor grad som det

2.5 Rättssäkerheten äventyras på grund av arbetsbelastning och stram ekonomi

Har socialsekreterarna och biståndsbedömarna de bästa förutsättningar att utföra ett bra arbete?

2.6 Vi hinner inte med

2.7 "Från klientkontakt till papperskontakt" – allt mindre tid för klient- och socialt förändringsarbete till allt mer pappersarbete

3. Diskussion och slutsatser

Sammanfattning

Under våren har vi Socialdemokrater fått flera signaler på att något inte står rätt till inom socialtjänsten i Stockholm. Människor får inte den hjälp de behöver och allt fler vittnar om en stramare och hårdare bedömning av sina ansökningar. Några klienter hörde av sig till oss efter att de fått rådet att vända sig till kyrkan och andra hjälporganisationer för att få stöd. En bild som även bekräftas av en stiftsenkät utförd av Kyrkans Tidning¹ som visar att allt fler människor vänder sig till kyrkan för att få stöd i akuta situationer. Det kan handla om mat för dagen, akut tandvård, pengar till julklappar eller födelsedagspresenter till barnen.

Sedan 2007 har normen för ekonomiskt bistånd förändrats i Stockholm, det som ingår inom ramen har blivit urholkat och tolkningen av riktlinjerna stramats åt. Bland annat tog man bort rätten till SL-kort för att nämna ett exempel. Tidigare ingick det i normen för försörjningsstöd vilket innebar att man var garanterad stödet. Idag måste man göra en ansökan och en biståndsbedömare ska göra en så kallad individuell prövning. Det innebär att en biståndshandläggare skall avgöra om det föreligger ett sådant behov hos klienten. Samtidigt visar vår enkätundersökning att majoriteten av socialsekreterarna och biståndsbedömarna upplever ett tryck i att vara restriktiva i att godkänna ansökningar. Även stadens utredningstjänst USK, visar att avslagen har ökat markant de senaste tio åren, särskilt sedan 2007².

Mot den bakgrunden bestämde vi oss för att undersöka hur det faktiskt förhåller sig inom socialtjänsten i Stockholm stad. Vi ville undersöka om Stockholmsarna får det stöd de har rätt till. För att få svar på våra frågor vände vi oss till socialsekreterare och biståndsbedömare som arbetar dagligen med dessa frågor i staden. Vi skickade ut en enkätundersökning till 640 respondenter. I enkätundersökningen ingick 12 frågor och sammanlagt svarade 185 anonymt på vår webbenkät. Resultatet visar att det råder allvarliga brister inom socialtjänsten. Flera socialsekreterare och biståndsbedömare uttrycker i enkätundersökningen att de upplever ett klart tryck uppifrån i att avslå ansökningar och inte bevilja insatser trots att det föreligger behov hos klienten.

73 % uppger i undersökningen att de upplever ett tryck på att bli mer restriktiv i att godkänna ansökningar. En svarande skriver *"Vi får inte göra professionella individuella bedömningar utan måste förhålla oss till hårda riktlinjer som ett tak. Inte bevilja extra där vi ser att det behövs"*. En annan skriver *"Bedömningarna anpassas till det ekonomiska läget och utrymme för det individuella perspektivet blir mindre och mindre"*

84 % svarar att de ekonomiska ramarna gör det svårt att göra ett bra jobb. Bland svaren skriver en socialsekreterare *"Budget verkar gå före klientens behov"*. En annan skriver *"Det är budgeten som styr. Inte behoven. Vi gör så gott vi kan, men tiden och orken räcker inte till. Med bra resultat menas numera att budgeten går ihop. Inte att vi gör ett bra arbete och att våra klienter får det bättre"*.

80 % anser att det finns ett tryck uppifrån om ökad restriktivitet i biståndsbedömningen som gör att människor inte får rätt stöd. En respondent skriver *"Få klienter klagar då de förmodligen känner att det är lönlöst att klaga. Socialarbetarna hjälper gärna till att överklaga ett negativt beslut, helt förvisade om att klienten aldrig får rätt"*.

¹ <http://www.kyrkanstidning.se/inrikes/kyrkan-delar-ut-allt-mer-ekonomiskt-bistand>

² Sid 36, Sociala förhållanden: Ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning 2010 S 2011:05

51%, det vill säga varannan respondent, säger att de inte hinner med sina arbetsuppgifter inom ramen för sin arbetstid. En av kommentarerna i enkätundersökningen låter som följande *”Lite mer tid skulle minska risken för felaktiga bedömningar, felaktiga utbetalningar (som i slutändan drabbar klienten som ska återbetala)”*.

47 % svarar att barnperspektivet beaktas vid bedömning om besluten kan komma att påverka barnens situation. Samtidigt är det värt att notera att flera respondenter menar att det som avgör utfallet i slutändan är de ekonomiska ramarna. Frisvaren ger en bild av att det finns en krock mellan det man *kan* göra och det man *borde* göra.

62% svarar att de uppfyller lagens intentioner i sitt arbete. Dock är det värt att notera att endast **15,3 %** ”instämmer helt” på frågan. En biståndsbedömare skriver *”vi kan inte följa lagstiftningen under rådande omständigheter. Det går inte att slutföra utredningar inom fyra månader och kvalitén blir inte den man önskar”*.

Vi ställde även en frisvarsfråga gällande hur man upplever att arbetssituationen har förändrats över tid. De vanligaste kommentarerna i enkätsvaret som vi fick är följande:

- Ökad administration, dokumentation och kontroll (mest förekommande bland svaren)
- Mindre tid för klientarbete
- Fler ärenden, ibland tyngre ärenden (tex klinterna kommer in i ett senare stadie vid ekonomisk skuldsatthet)
- Minskad administrativ personal, så som vaktmästare, ekonomiassistenter (gör att arbetsbördan ökar på handläggarna)
- Bostadsbrist försvårar arbetet (tex genomförande av LSS, åtgärda vräkning)
- Arbetets tyngd tydligt kopplat med arbetsmarknaden (vid ökad arbetslöshet och utförsäkringar ökar trycket på socialtjänsten)

Bakgrund och syfte

Enkätundersökningen har tillkommit efter en rad larmrapporter om allvarliga brister inom socialtjänsten. Undersökningsföretaget Novus gjorde tillsammans med Akademikerförbundet SSR en undersökning bland socialsekreterare i två stadsdelar i Stockholm³ som visade att 65 % ansåg att kommunens ekonomi styrde insatserna. Medan 4% ansåg att insatserna utgick från klienterna⁴. Jämfört med hela riket var motsvarande siffror 28 % respektive 33 % på samma fråga.

Även Länsstyrelsernas verksamhetstillsyn publicerade 2010 en rapport som visade att rättsäkerheten äventyrades inom socialtjänsten⁵. Verksamhetstillsynen fann brister i drygt hälften av alla avslutade ärenden. Framförallt fann man brister i vad gäller klienternas rättsäkerhet och brister i klienternas rätt till inflytande och delaktighet i insatsernas genomförande. Enskilda är inte alltid med i det arbetet och ges inte heller möjlighet att vara med i planeringen på andra sätt.

*"[...] alla de brister som länsstyrelserna sett i sin tillsyn i första hand påverkar de personer som har behov av socialtjänstens stöd. Oavsett om det är brister i planeringen, i myndighetsutövningen eller i verksamheterna drabbas klienter och brukare t.ex. genom att de inte får sina insatser i tid eller kanske inte alls, att de inte får tillräckligt eller adekvat stöd eller att de utsätts för tvångs- eller begränsningsåtgärder som inte är tillåtna"*⁶.

Samma utredning visade också att det är "sparsamt med individuella bedömningar" och att bistånd utöver riksnormen är "ovanligt", oavsett hur den enskildes behov ser ut⁷.

Denna bild bekräftas även av Stockholm stads egna utrednings- och statistikkontor USK (numera Sweco Eurofutures). I Stockholm har avslagen ökat med 25 % de senaste tio åren. År 2000 fick närmare hälften av hushållen avslag någon gång under året. Ett decennium senare är siffran på 75 %. Andelen ökade särskilt under 2007⁸.

I Socialtjänstlagens första paragraf, som anger de övergripande mål och värderingar som styr verksamheten, står det att "Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas, ekonomiska och sociala trygghet - jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Samt att "Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet".

Många människor vänder sig till socialtjänsten i de situationer de behöver stöd eller är som svagast i livet. Orsakerna varierar, det kan handla om sjukdom, dödsfall, missbruksproblematik, eller svårigheter att klara den egna försörjningen. Socialtjänsten är samhällets yttersta skyddsnät. Om inte socialtjänsten fungerar innebär det att vårt absoluta skyddsnät i samhället brister i sitt uppdrag.

Mot denna bakgrund bestämde vi oss för att undersöka hur det förhåller sig i Stockholm stad

³ Rinkeby/Tensta respektive Enskede/Årsta/Vantör i Stockholm

⁴ http://www.akademssr.se/undersokningar1_sid_10,

⁵ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18047/2010-6-3.pdf>

⁶ Social tillsyn – Länsstyrelsernas iakttagelser under 2008 och 2009 (publiceringsår 2010)

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18047/2010-6-3.pdf>, sid 8

⁷ Socialstyrelsens tillsynsrapport sid 8

⁸ Sid 36, Sociala förhållanden: Ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning 2010 S 2011:05

genom att vända oss till dem som arbetar dagligen i verksamheterna.

Syftet med undersökningen är att synliggöra och belysa situationen. Vi har därför valt att ställa frågor direkt till socialsekreterarna och biståndsbedömarna. Frågorna innefattar bland annat hur de upplever arbetet med rättsäkerheten, biståndsbedömningens kvalité och om barnperspektivet tas i beaktande.

1.2 Frågeställningar och metod

Undersökningen är avgränsad till socialsekreterare och biståndsbedömare i Stockholm stad. Urvalsmetoden som vi tillämpade är ett slumpvis urval. Enkäten gick ut till 640 respondenter fördelade över alla stadsdelar i Stockholm. Vi använde oss av det webbaserade enkätverktyget Questback. Sammanlagt deltog 185 unika respondenter.

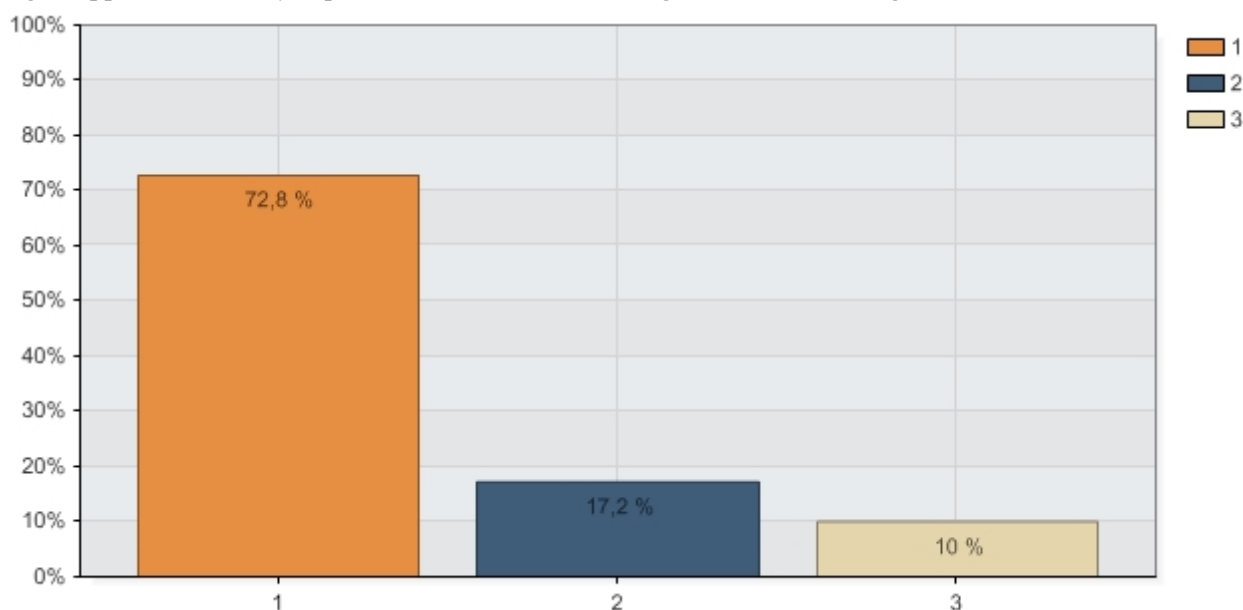
Enkätundersökningen består av 12 frågeställningar varav några var fritextfrågor. Undersökningen pågick mellan 22.03.2012 till 31.05.2012.

Får stockholmarna det dem har rätt till?

2.1 Ökad restriktivitet i att godkänna ansökningar – fler avslag

En klar majoritet av biståndsbedömare och socialsekreterare uppger i undersökningen att de upplever ett tryck på att bli mer restriktiv i att godkänna ansökningar. Bland frisvaren förklarar en socialsekreterare att *”Budgethållning och restriktiv biståndsbedömning gäller, som förmodligen i alla andra verksamheter inom socialtjänsten. När arbetsbelastningen är så hög som den är blir rättssäkerheten och kvalitén lidande, det finns inte heller ekonomiska resurser att ge människor det de behöver eller kanske har rätt till enligt lag”*.

Fråga: Upplever du ett tryck på att bli mer restriktiv i att godkänna ansökningar?

Alternativ	Procent	Värden
1 Ja	72,8 %	131
2 Nej	17,2 %	31
3 Vet ej	10,0 %	18
Totalt		180

En respondent skriver *”Det brister i rättsäkerheten som tex att en utredning måste skrivas om så att beslutet mynnar i ett avslag även om man kommit fram till att behovet finns”*

En annan person skriver om LVM⁹ *”Arbetar med öppenvården och ser dagligen att klienterna får inte den vård de behöver. LVM tar man ytterst sällan till. Beviljar inga behandlingar”*

⁹ LVM står för ”Lag om vård av missbrukare i vissa fall”. Lagen möjliggör sluten tvångsvård av vuxna missbrukare.

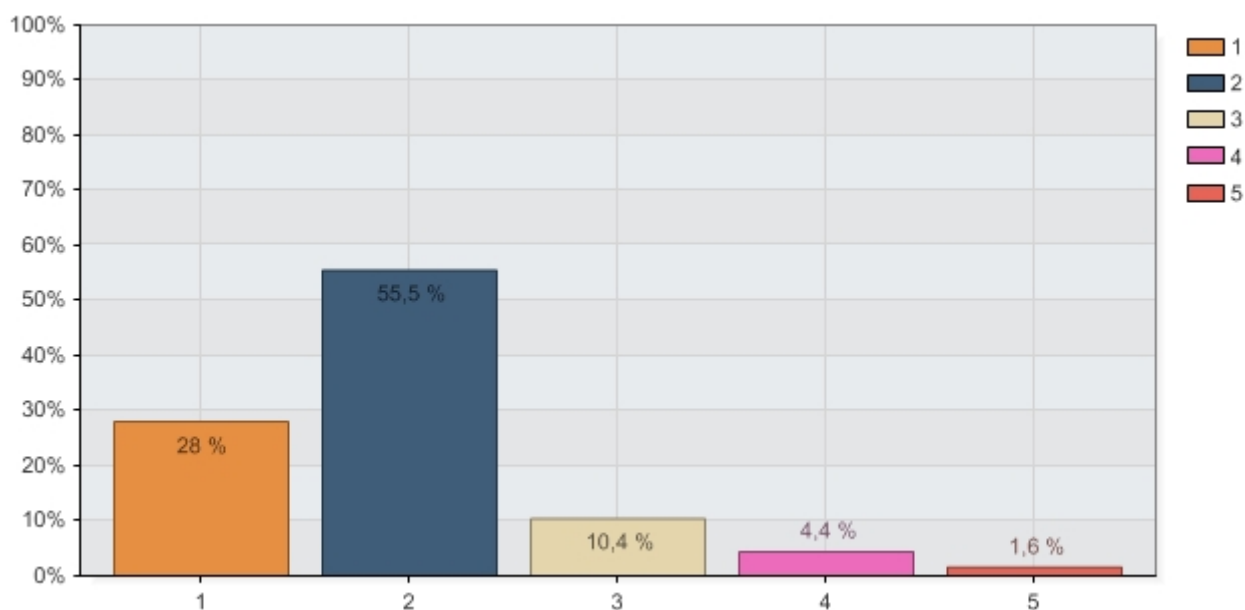
2.2 De ekonomiska ramarna sätter stopp

Sammanlagt anser 84 % att de ekonomiska ramarna försvårar arbetet. Vad vi tydligt kan utläsa från frisvaren är att flera respondenter anser att deras kompetens och möjlighet att utföra professionella prövningar begränsas av kravet att ”hålla budgeten”. Med det menas att man måste i flera fall först utgå från den ekonomiska ramen och sen se över klientens behov. Mot detta uttrycks det en mycket skarp kritik bland flera svarande. Framför allt uttrycks en frustration över att man tvingas hålla tillbaka på insatser trots att korrekta och professionella utredningar har genomförts.

En av de svarande skriver *”Just nu använder jag mig inte av mina kunskaper som socionom i den grad jag skulle önska eftersom jag måste fatta beslut som går emot vad min expertis säger att mina klienter behöver”*.

En socialsekreterare skriver *”Jag behöver kunna sätta in annat än öppenvårdinsatser i egen regi [...] behoven borde styra inte budgeten”*

Fråga: De ekonomiska förutsättningarna gör det omöjligt att göra ett bra jobb.

Alternativ	Procent	Värden
1 Instämmer helt	28,0 %	51
2 Instämmer delvis	55,5 %	101
3 Instämmer inte	10,4 %	19
4 Instämmer inte alls	4,4 %	8
5 Vet ej	1,6 %	3
		Totalt182

En annan respondent skriver *”LVM-lagen är ”satt ur spel” då vården ”kostar för mycket”. Man ser mer till att klara budgeten än till klientens verkliga behov”*.

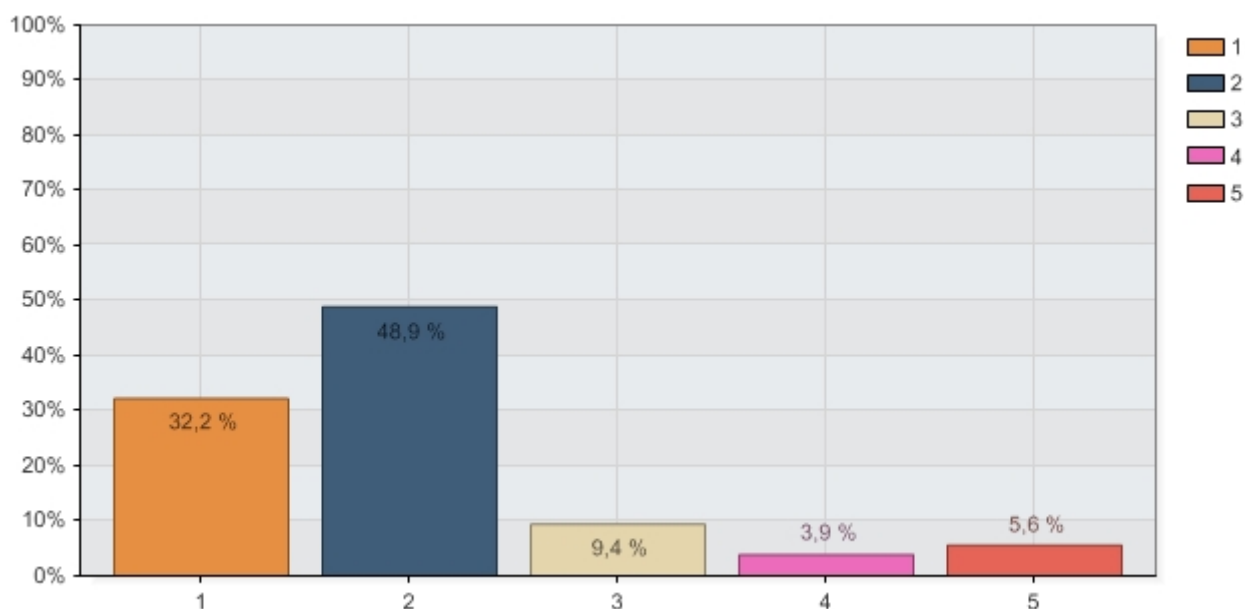
2.3 Tryck uppifrån gör det svårt att bevilja där man ser att det behövs

En klar majoritet instämmer i frågan om att det finns ett tryck uppifrån i att vara mer restriktiv i biståndsbedömningarna. Den här frågan hänger ihop med den föregående frågan (*De ekonomiska förutsättningarna gör det omöjligt att göra ett bra jobb*). Det finns ett klart samband mellan de givna ekonomiska ramarna och ökad restriktivitet i att godkänna ansökningar.

Socialsekreterare och biståndsbedömare har hamnat i en otacksam situation. Dels skall de göra individuella bedömningar utifrån klienternas behov. Och dels skall vara restriktiva i sina bedömningar. Flera uttrycker att det finns ett tryck på arbetsplatsen där man måste tänka på budgeten och spara pengar på klienternas bekostnad.

En svarande skriver *"Minskad budget gör att man oftare får säga nej eller hitta andra hands val av behandling"*

Fråga: Det finns ett tryck uppifrån om ökad restriktivitet i biståndsbedömningen som gör att människor inte får rätt stöd

Alternativ	Procent	Värden
1 Instämmer helt	32,2 %	58
2 Instämmer delvis	48,9 %	88
3 Instämmer inte	9,4 %	17
4 Instämmer inte alls	3,9 %	7
5 Vet ej	5,6 %	10
		Totalt180

Ökade avslag är något som även Stockholm stads egna utrednings- och statistikkontor USK (numera Sweco Eurofutures) bekräftar i sin årliga rapport. I Stockholm har avslagen ökat med 25 % de senaste tio åren.¹⁰

¹⁰ Sid 36, Sociala förhållanden: Ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning 2010 S 2011:05

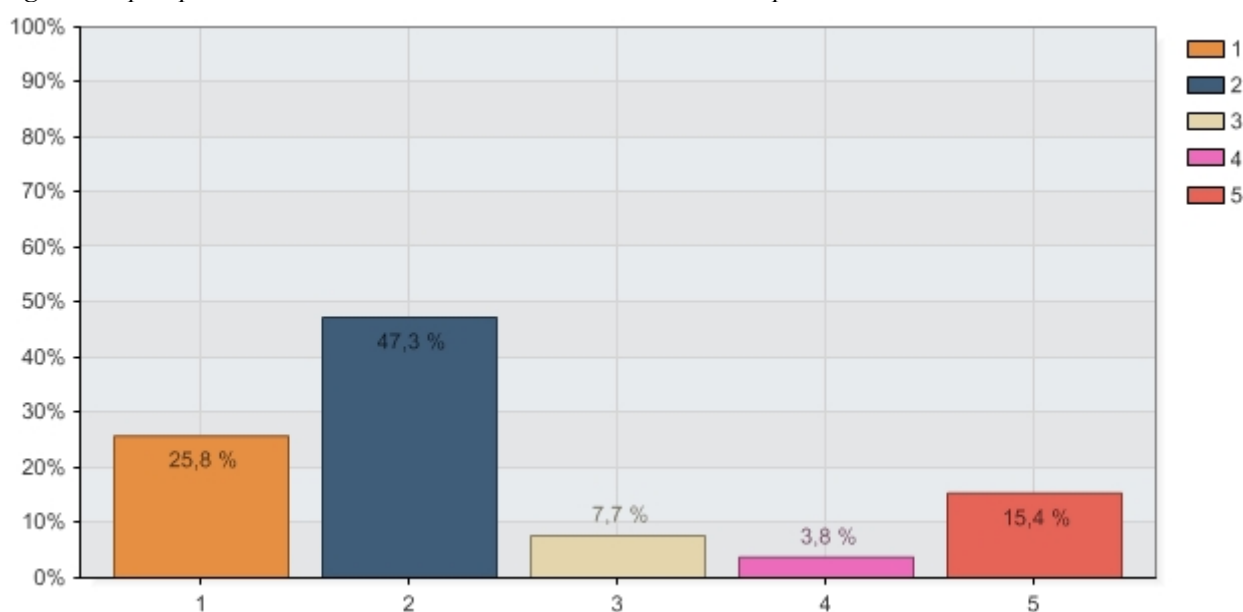
Är socialtjänsten rättssäker och rättvis vad gäller bedömningar?

2.4 Barnperspektivet beaktas inte i lika stor grad som det önskas

Sammanlagt har en entydig majoritet svarat att hänsyn tas till barnens perspektiv. Dock är det enbart 26 % som instämmer helt. I svaren nämner flera respondenter att det är svårt att helt ta hänsyn till barnen i och med att de ekonomiska ramarna sätter sina begränsningar. I slutändan är det andra faktorer som spelar in.

En svarande skriver ”Tyvärr blir barnen ofta eftersatta då chefer bedömer att det är viktigare att sköta inlämningar till nämnd, färdigställa utredning i tid osv. Då blir uppföljningar och arbete med barnen nedprioriterat. Det känns så klart fruktansvärt för oss som valt att arbeta med just barnen”.

Fråga: Barnperspektivet beaktas alltid om besluten kan komma att påverka barnens situation.

Alternativ	Procent	Värden
1 Instämmer helt	25,8 %	47
2 Instämmer delvis	47,3 %	86
3 Instämmer inte	7,7 %	14
4 Instämmer inte alls	3,8 %	7
5 Vet ej	15,4 %	28
		Totalt182

Artikel 4 i barnkonventionen säger att varje land är skyldigt att använda det yttersta av sina resurser för att göra verklighet av alla barns lika värde, det vill säga skapa förutsättningar för drägliga levnadsvillkor för alla barn i landet. Stockholm är en av Sveriges mest segregerade kommuner.¹¹ Här lever barnen helt skilda världar beroende på vilken stadsdel de växer upp i och vilken bakgrund de har. Flera studier visar att det finns ett tydligt samband mellan fattigdom och till exempel utbildningsresultat, etablering på arbetsmarknaden, hälsa, mobbning och trygghet i det egna bostadsområdet. Därför är det oerhört viktigt att barnens behov inte bara beaktas utan också tillgodoses. Liksom Majblomman skriver i sin årsrapport ”barnens behov är omedelbara”.¹²

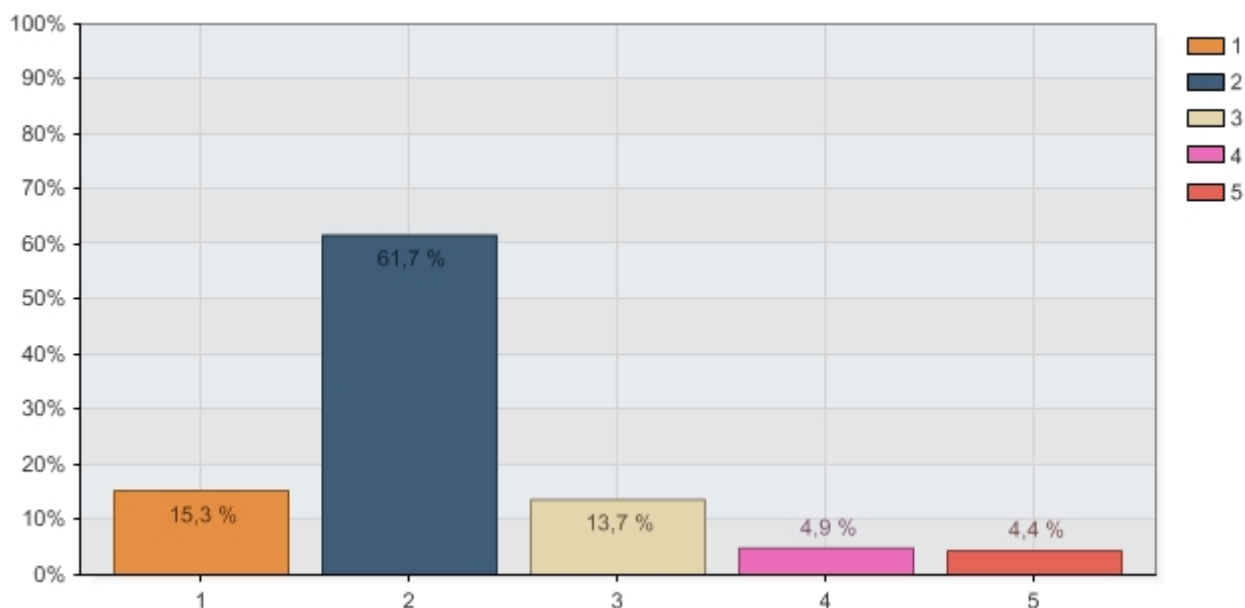
¹¹ http://rb.se/SiteCollectionDocuments/Rapporter/Barns_ekonomiska_utsatthet_2012.pdf

¹² http://www.majblomman.se/PageFiles/258/Årsrapport%202011_lag.pdf

2.5 Rättsäkerheten äventyras på grund av arbetsbelastning och stram ekonomi

En majoritet anser att man uppfyller lagens intentioner. Det är väl värt att notera att endast 15,3 % håller med om att man uppfyller lagens intentioner. En biståndsbedömare skriver ”Anser att rättsäkerheten sviktar beroende på stadsdelens ekonomiska status”.

Fråga: I dag uppfyller vi lagens intentioner.

Alternativ	Procent	Värden
1 Instämmer helt	15,3 %	28
2 Instämmer delvis	61,7 %	113
3 Instämmer inte	13,7 %	25
4 Instämmer inte alls	4,9 %	9
5 Vet ej	4,4 %	8
		Totalt183

Vi ställde även en frisvarsfråga ”Hur upplever du att ni klarar rättssäkerheten och kvaliteten enligt lagens intentioner utifrån de resurser och ekonomiska ramar som är gällande för er idag?”. För att ta reda på om det finns en motsättning mellan de ekonomiska resurserna och lagens intentioner. Bland svaren återkommer förklaringen att man gör så gott man kan. Man gör sitt bästa och vill göra rätt men att något händer längs vägen.

”På min arbetsplats finns viljan och ambitionen att följa stadens riktlinjer för handläggning, förutsättningarna gällande ekonomi och tid gör dock detta svårt.”

”Jag upplever inte att vi gör det i den mån vi ska göra det, eller i den mån vi själva önskar göra det.”

”Rättssäkerheten står i fokus om man med detta menar att Stockholms stads riktlinjer för försörjningsstöd är helt avgörande för enhetens insatser och att avslagen är korrekt formulerade utifrån riktlinjerna. Däremot kan man ifrågasätta vilket arbete

socialsekreterarna i övrigt förväntas utföra. Helhetssyn? Barnperspektiv? Individuell prövning?"

Ytterligare en aspekt som lyfts av flera biståndsbedömare och socialsekreterare är frågan om den enskildes rätt att överklaga beslut. Den som vänder sig till socialtjänsten för att få stöd kan många gånger ha svårt att överklaga ett beslut man är missnöjd med. Att överklaga kräver ofta att klienten har kunskaper om sina rättigheter eller ett starkt socialt skyddsnät.

En respondent skriver *"Få klienter klagar då de förmodligen känner att det är lönlöst att klaga. Socialarbetarna hjälper gärna till att överklaga ett negativt beslut, helt förvisade om att klienten aldrig får rätt"*.

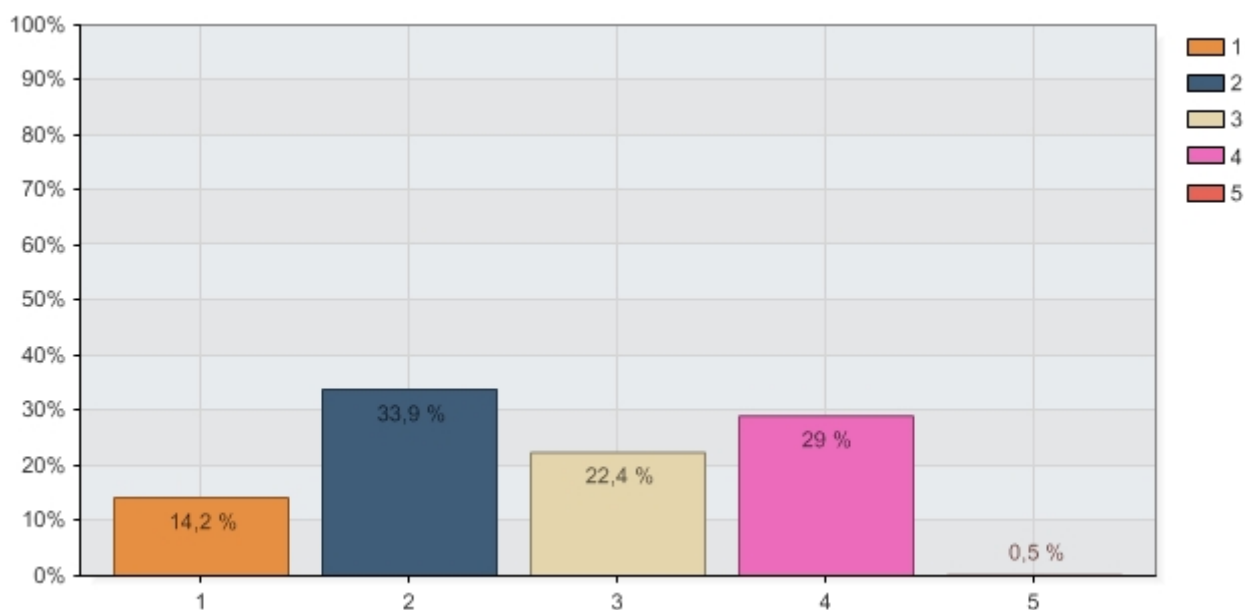
En annan handläggare skriver följande *"handläggningstiden överskrids så gott som dagligen då en inte hinner med. Hög ärendemängd är ofta ett problem, liksom bristande introduktioner för nyanställda, vilket ofta leder till brister i handläggningen. Vi har sällan tid att informera folk om sina rättigheter eller för den delen hjälpa folk att överklaga beslut som gått dem emot."*

Har socialsekreterarna och biståndsbedömarna de bästa förutsättningar att utföra ett bra arbete?

2.6 Vi hinner inte med

Varannan socialsekreterare och biståndsbedömare uppger i enkätundersökningen att de inte hinner med sina arbetsuppgifter inom ramen för sin arbetstid. Bland svaren uppger flera att arbetsbelastningen har ökat och görs på bekostnad av direktkontakt och arbete med klienterna. Man hinner inte träffa klienterna i tillräckligt stor utsträckning så som man bör eller önskar.

Fråga: Jag hinner med mina arbetsuppgifter inom ramen för min arbetstid.

Alternativ	Procent	Värden
1 Instämmer helt	14,2 %	26
2 Instämmer delvis	33,9 %	62
3 Instämmer inte	22,4 %	41
4 Instämmer inte alls	29,0 %	53
5 Vet ej	0,5 %	1
Totalt		183

Denna fråga är inte enbart relevant ur en arbetsmiljösynpunkt. Frågan är minst lika adekvat för klientens rätt att få en likställig och rättvis bedömning. En svarande skriver ”mer tid skulle minska risken för felaktiga bedömningar, felaktiga utbetalningar (som i slutändan drabbar klienten som ska återbetala)”.

Sedan 2009 för staden statistik över så kallade ”felaktiga utbetalningar”. Antalet inkommande uppgifter med misstanke om felaktig utbetalning har gradvis ökat från 775 under 2009 till 1056 under 2011. Vilket kan tolkas bero på tidsbrist hos biståndsbedömarna.

Återbetalningarna av återkraven har ökat från 400 000 kr 2010 till 1 mnkr 2011¹³.

En annan respondent skriver *"För att granska varje enskilt ärende i syfte att säkerställa likställdhet krävs mycket mer tid. Då tiden är knapp för varje ärende så sviktar säkerställandet av likställdhet ärenden emellan."*

"Mer tid går åt till att följa Stockholm stads egna uppföljningssystem. Tid som måste tas från mötet med de människor som vänder sig till socialtjänsten. Dokumentation är viktig liksom uppföljning av verksamheter och insatser, men man måste fråga sig till vilken nytta och på bekostnad av vad."

2.7 "Från klientkontakt till papperskontakt" – allt mindre tid för klient- och socialt arbete

Majoriteten uppger i undersökningen att de upplever att arbetsbelastningen har ökat. Flera svarar att arbetet koncentreras allt mer på administration och pappersarbete. Samtidigt görs detta på bekostnad av arbetet med klienterna. En socialsekreterare menar att utvecklingen har gått från "klientkontakt till papperskontakt". En annan beskriver situationen på följande sätt *"I vårt fall minskar den administrativa personalen varje år, arbetsuppgifterna finns dock kvar. Det blir mer och mer av administrativt arbete med orimliga krav på dokumentation och krångliga system och inflation i arbetsplaner och uppföljningar. Den tid administrationen tar tas från tid med klienterna"*.

Frisvarsfråga: Om du ser till din egen arbetsplats, hur upplever du att socialsekreterarnas arbetsbelastning har förändrats över tid?

De vanligaste kommentarerna är följande

- Ökad administration, dokumentation och kontroll (mest förekommande bland svaren)
- Mindre tid för klientarbete
- Fler ärenden, ibland tyngre ärenden (tex klienterna kommer in i ett senare stadie vid ekonomisk skuldsatthet)
- Minskad administrativ personal, så som vaktmästare, ekonomiassistenter (gör att arbetsbördan ökar på handläggarna)
- Bostadsbrist försvårar arbetet (tex genomförande av LSS, åtgärda vräkning)
- Arbetets tyngd tydligt kopplat med arbetsmarknaden (ökad arbetslöshet och utförsäkringar ökar trycket på socialtjänsten)

En respondent skriver *"Jag har arbetat i två år men har bara på den tiden noterat att ärendemängden ökar, ofta i relation till strukturella problem såsom arbetslöshet, nedskärningar i vård samt minskad allmännytta. Bostadslösheten är ett enormt problem liksom långa vårdköer till psykiatri, det påverkar trycket på kommunen"*

"Jag vill ha tillbaka de kringresurser som skurits ner. Administrativ personal som kan ta

¹³ http://www.insyn.stockholm.se/soc/document/2012-03-27/Dagordning/18/18_.pdf

hand om faktureringar. En vaktmästare som håller våra lokaler, arbetsredskap och tjänstebilar i skick. Tillräckligt med personal som kan bemanna receptionen utan att vi socialsekreterare måste rycka in och ta arbetspass där”.

”Ärendena som kommer in blir också allt mer komplicerade och i takt med andra verksamheter såsom skola och BUP skär ner blir pressen på socialtjänsten allt större”.

3. Diskussion och slutsats

Vår undersökning visar att situationen inom socialtjänsten i Stockholm stad är allvarlig. Stockholmarna som vänder sig till socialtjänsten kan inte garanteras att få det stöd som de har rätt till.

Detta verkar framförallt bero på två saker. Den första aspekten är att det har skett förändringar inom ramen för *vad* man har rätt till. Inom normen för ekonomiskt bistånd har flera generella rättigheter tagits bort. För att nämna ett exempel är slopandet av SL-kortet. Tidigare ingick det i normen för försörjningsstöd men idag måste man göra en ansökan och få ansökan individuellt prövad. Denna besparing slår hårt mot många arbetslösa som behöver resa i Stockholm för att söka jobb. Detta är med andra ord en samhällelig ineffektiv åtgärd.

Samtidigt visar vår enkätundersökning att majoriteten av socialsekreterarna och biståndsbedömarna upplever ett tryck i att vara mer restriktiva i att bevilja den typen av ansökningar. Resultatet från vår enkätundersökning bekräftas även av andra undersökningar. Stadens utredningstjänst USK, visar att avslagen har ökat markant de senaste tio åren, särskilt sedan 2007. Vår slutsats är att staden har urholkat vad som ingår i normen samtidigt som det har blivit tuffare för klienterna att få olika typer av stöd beviljade. Med andra ord har man gröpt ur russinen och samtidigt minskat kakan.

Den andra aspekten som har framkommit i undersökningen är att socialsekreterare och biståndsbedömare uppger att de mer eller mindre tvingas till att förhålla sig till en budget när de ska fatta beslut om olika insatser. Till viss del är det rimligt att utgå från en ekonomisk ram i sitt arbete. Det är dock ett problem när flera handläggare uppger att de får sätta sin professionalitet åt sidan för att istället utgå från en budget i första hand. Ett exempel som nämns är att man väntar in i sista med att sätta in en behandling enligt LVM (Lagen om vård av missbrukare) på grund av kostnadsskäl trots att det föreligger ett behov hos klienten. Det är oroväckande och bekymmersamt att klients behov kommer i andra hand vid en saklig bedömning. En socialsekreterare uttryckte mycket klokt att "vårt uppdrag måste vara att göra professionella bedömningar och räcker pengarna inte till så måste verksamhetscheferna signalera detta till politikerna så att resurserna motsvarar verkligheten". Vår undersökning visar att budgetramarna som socialtjänsten är satt att arbeta efter skapar stora problem i verksamheterna. För det första, som nämnts tidigare, går den strama budgeten ut över klienterna i form av ökade avslag och att inte rätt typ av behandling ges i rätt tid. För det andra verkar arbetssituationen skapa svårigheter både hos de anställda men även gentemot klienterna. Flera socialsekreterare uppger att de inte hinner träffa klienterna, och än mindre ägna sig åt socialt förändringsarbete.

Stockholm stad tjänar inte på att spara in på samhällets skyddsnät. Tvärtom blir kostnaderna större och åtgärderna svårare ju längre man väntar. Ju snabbare man fångar upp barn och ungdomar som har hamnat snett desto större är chansen att vända en negativ spiral. Ju tidigare man sätter in rätt typ av åtgärder mot missbruk desto kortare rehabiliteringstiden. Att skjuta upp problemen till framtiden är inte ekonomiskt ansvarsfullt. Att investera i människor lönar sig i längden.

Vi efterlyser en diskussion med utgångspunkt i socialtjänstens första paragraf som uppger att den främsta uppgiften för socialtjänsten är att "främja människornas, ekonomiska och sociala trygghet samt jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet". Frågan som vi ställer oss är om Stockholm stad lever upp till denna målsättning.